

כשהנץ מהלל את היונה

מדינת ישראל של שרת, מיסודה ועד תקוותיה, שלא לדבר על הווייתה הנוכחית, שונה תכלית שינוי מזו של שמיר וחבריו. על כך יש קבלות היסטוריות

אבי משה שרת אהב לספר אנקדוטה יהודית, שהילכה בבית הוריו:

בחור נכשל בכל בחינות הבגרות שנה אחר שנה. לבסוף מצאו לו הוריו הנואשים מורה פרטי באחריות, שאמר לו: אני אלמד אותך להשיב תשובה נכונה על שאלה אחת, שחוזרת בכל הבחינות. אם תקבל עליה ציון מעולה, יתעלמו מכל ציוניך האחרים ותקבל תעודה כלשהי. השאלה הקבועה הזאת מופיעה בבחינה בתנ"ך, והיא: "רשום זה מול זה במקביל, כרונולוגית, את כל מלכי יהודה וישראל".

הלך הבחור ולמד עליה כהלכה את שמות מלכי יהודה וישראל כסידרם. לבסוף, בהגיע היום, כשקיבל את גליון השאלות בתנ"ך, נוכח לתדהמתו כי השאלה הקבועה המובטחת נעדרת, ובמקומה מופיעה שאלה שונה לגמרי: "השווה את השקפות הנביאים ישעיה וירמיהו על יום הדין".

חשב הבחור וחשב, ולבסוף כתב: "מי אני ומה אני, הרל באלפי ישראל, שאכניס ראשי בין שני ענקי עמנו, הנביאים הגדולים ישעיה וירמיהו? מוטב, שארשום פה, לפניכם, את שמות מלכי יהודה וישראל לפי הסדר".

נזכרתי באנקדוטה זו כאשר קראתי, למרבה השעשוע האינטלקטואלי, את נוסח הדברים שנשא ראש ממשלתנו יצחק שמיר לזכר משה שרת, בטקס האזכרה-השנתי המוזר לנשיאי ישראל וראשי ממשלתה, המתרחש מדי שנה במשכן נשיאי ישראל. מכוח תעתועי הדמוקרטיה הישראלית נגזר על ראש ממשלתנו האומלל "לתזכר" את קודמו כשר חוץ וכראש ממשלה, שהיה ניגודו מכל בחינה ותכונה שאפשר להעלות על הדעת. אך דמוקרטיה היא דמוקרטיה.

"דבר", הוא העיתון שבשכבר הימים נמנה משה שרת עם עורכיו, קפץ משום-מה לדרום בסתם יום של חול, ופירסמו במלואו, עם תמונה של הגיבור בראש עמוד א', משל ביקש לומר לקוראיו: שישו ורונן, שורו הביטו, אפילו אותו יצחק שמיר נאלץ לדבר בשבחו של משה שרת "שלנו". מכל מקום, כך זכיתי גם אני, כמנוי "דבר", לקרוא את הדברים, שאילמלא הובאו בעיתוני זה

לא היו נודעים לי לעולם, שהרי מכוח אותם חוקי דמוקרטיה השולטים בארצנו, יכולתי להדיד רגליי, בלי חשש ופגע, מאותו טקס שיקרי בבירה הנצחית שחברה לה יחידו, ומה גם בנוכחותו המרנינה של יו"ר הכנסת דב שילנסקי, הואיחוא שהושלך לכלא ב-1952 בשל נסיון-הנפל שעשה להטמין פצצה בחצר משרד החוץ הישראלי, כמחאה על המשאזומתן הבוגרני והמשפיל שניהל השר שעמד אז בראשו- אותו משה שרת גופאו - עם מרצחי עמנו, על קבלת פיצויים ושילומים.

ואכן, בוא באתי על שכרי. היהודי המלומד של ראש ממשלתנו הנוכחי הכין את שיעורי "מלכי יהודה וישראל" כדבעי, וראש הממשלה קרא את הדברים מתחילתם ועד סופם בהטעמה, ארוא נגלתה לאוזן כל שומע, לאחר פתיחה מליצית כללית, העובדה המדהימה כי כל ראשי הממשלה ונשיאי המדינה בישראל, שהלכו לעולמם, היו אנשים "שהציבו לנגד עיניהם בראש וראשונה את המטרה העיקרית: ביסוס העם היהודי במדינתו ובארצו, המשך קליטת העלייה ללא הרף, מתן ביטחון פסי וכלכלי לתושבי המדינה והתירה שלשום".

צאו וראו עד מה נתמזל מזלה ושפר חלקה של המדינה בישראל, שאנשים שוחרי מטרות ושאיפות שכאלה עמדו בראשה - והן הכל היה עלול להיות אחרת!

להלן נסוג הכתבן חיש קל אל השיטה הבטוחה של "מלכי יהודה וישראל", בחשפו מחדש לידיעת ציבור המעוניינים את העובדות הנשכחות, שגילה בשעתו הבלש העברי הראשון דוד תדיר בלקסיקונו על מקומות הולדתו וחניכתו של משה שרת ושאר פרטים ביוגרפיים מעלי-עובש על הגדולות והנצורות שעשה המנוח למען עמו וארצו, ועוד כהנה על גיסיו המפורסמים, שליטתו "קב ונקי" בעברית וכיוצא באלה תשבחות הספר.

למשמע או מקרא הדברים היה אפשר לחשוב, שיצחק שמיר הוא אחד משרידי השירידים האותנטיים של מפא"י, שהרי שני ראשי הנוכחים של מפלגה חשובה זו, שמעון פרס איש רפ"י ויצחק רבין איש "אחדות העבודה ב", לא היו מסוגלים להעתיך דברי הלל והודיה שכאלה על האיש משה שרת, שעמד בימי ילדותם על ערשה של אותה מפא"י ואף היה ממנהיגיה עד שהודת ב-1956 מן הממשלה עליידי חברו הטוב דוד בן-גוריון, שאף הוא, כך אנו למדים מפי הגבורה, ראה לפניו "כמטרה עיקרית את ביסוס העם היהודי במדינתו ובארצו" וכו'.

ואמנם, השמעתם מימיכם, בהודמנות כלשהי מאז מת משה שרת לפני יותר מ-25 שנה, דברים נאים כגון אלה שנשא בימים אלה דווקא, בתאריך לאיתאריך, ראש הממשלה בבית הנשיא על משה שרת, מפי שמעון פרס ויצחק רבין?

שני ניצים וטורפי פלשתנים אלה, מי פחות מי יותר, ידעו ויודעים עד היום איוו מדיניות חוץ וביטחון גילם משה שרת חרף הויגזגים שאפשר למנות בה. הם, לפחות, לא עשו מימיהם שקר בנפשם, ובוודאי לא העלו בדעתם לרומם ולקלס את יריבם וקורבנם משה שרת בנוכחות מטמין פצצה בחצר משרדו, במשכן הנשיא החונן, דמוקרטיה היא דמוקרטיה!

כך איפוא נפל התפקיד האומלל והשיקרי הזה על כתפי הפורש מן הפורשים, איש לח"י מכף רגל ועד ראש, לוחם עז ואכזר, שעשה כל אשר לאלי-ידו להכשיל את מדיניות משה שרת לפני קום המדינה ואחר-כך, ולא זו בלבד אלא שהמשיך במלאכת סתירה זו גם אחרי מותו, בהתנגדותו המפורסמת לכריתת שלום ישראל-מצרים - ועוד ידו נטויה באותו כיוון גואל, כמיטב הנאמנות למורשת נביאי ישראל.

יצחק שמיר גם ראה לנכון, באותו מעמד, לצטט מדברי משה שרת על רדיפת וערגת השלום של מדינתנו באוזני גויים ויהודים, ובראשם ציטוט חביב מימי מסעו של משה שרת באסיה ב-1956, אותו מסע שבמהלכו הופרצה מלחמת סיני הקנונייתית, אם מלחמות-הברירה הישראליות, שגרמה למשה שרת לקונן בשובו הביתה: "ארצי הלכה ממני..." כמסופר לדיראון עולם ביומנו בן שמונת הכרכים, שלא זכה להיזכר ולהיפקד ברשימת הישגי המנוח.

את דבריו הגרושים והמאולצים בשבחו של ראש הממשלה השני סיים ראש הממשלה השמיני ב"אינני בטוח, שאילו חי משה שרת עימנו היום היו הוא וממשלת ישראל רואים הכל עין בעין, אך ללא ספק היינו מסכימים על הנחות היסוד ותקוות היסוד של המפעל הציוני בארצנו".

אני מכיר יותר מישראלי אחד, שמטיל יותר מספק גדול בהסכמה סוחפנית ויחלנית זאת. לא! מדינת ישראל של משה שרת, מיסודה ועד תקוותיה, שלא לדבר על הווייתה הנוכחית, שונה תכלית שינוי מזו של יצחק שמיר וחבריו. על כך יש קבלות היסטוריות מתועדות! אך דמוקרטיה היא דמוקרטיה. יצחק שמיר רשאי לומר דבריו, "דבר" רשאי להביאם בשם אומרם, ולו בשמץ שמחה לאידו, ובקרן-זווית עומד לו מי שתוהה על כל התפוכות החידה הללו.